

علوم و فنون ادبی

۱- کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست است؟

- ۱) شاعرانی همانند ابوالقاسم لاهوتی و فرخی یزدی به انعکاس خواست‌ها و علایق توده مردم پرداختند.
- ۲) به کاربردن کلماتی همچون «گلخن و خلیدن» بیانگر توجه به واژگان کهن در سطح ادبی شعر عصر بیداری است.
- ۳) شتاب‌زدگی شاعران برای آماده‌سازی مردم و انتشار آثار در روزنامه‌ها یکی از عوامل کم‌توجهی کاربرد جملات و ترکیب‌های زبانی در شعر دوره بیداری است.
- ۴) در شعر دوره بیداری شاعران گاه با تأثیرپذیری از اوضاع اجتماعی نوآوری‌هایی در عرصه تخیل پدید آوردند مانند پاره‌ای از اشعار میرزاده عشقی.

۲- بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه‌خواهان در شعر دوره بیداری چیست؟

- ۱) توجه به مردم
- ۲) آزادی
- ۳) قانون
- ۴) وطن

۳- کدام یک از گزینه‌های زیر ویژگی‌های زبانی نثر دوره بیداری را نشان نمی‌دهد؟

- ۱) بسیاری از لغات غیر فارسی همانند انگلیسی، ترکی، فرانسوی و... به نثر فارسی وارد شد.
- ۲) بسیاری از عبارات‌های وصفی دور و دراز و لفظ‌پردازی‌ها کاهش یافت.
- ۳) ساختار و ترکیبات دستوری کلام در جملات دشوارتر و با طبیعت زبان هم‌آهنگ‌تر شد.
- ۴) نثر ساده و قابل فهم و از تعداد واژه‌ها و ترکیبات عربی کم شد.

۴- با توجه به مفاهیم رایج در شعر دوره بیداری کدام یک از ابیات زیر به شاخصه‌های اصلی شعر بیداری اشاره نمی‌کند؟

- ۱) در محیط طوفان‌زا ماهرانه در جنگ است
 - ۲) خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد
 - ۳) با آن که جیب و جام من از مال و می تهی است
 - ۴) برکن ز بن این بنا که باید
- ناخدای استقلال با خدای آزادی
ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌الحنن است
ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت
از ریشه بنیای ظلیم برکنند

۵- با توجه به متن زیر کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست است؟

«چنین آورده‌اند که نصر بن احمد که واسطه عقد آل سامان بود و اوج دولت آن خاندان، ایام ملک او بود و اسباب تمنع و علل ترفع در غایت ساختگی بود خزائن آراسته و لشکر جرار و بندگان فرمانبردار»

- ۱) استفاده از آرایه‌های ادبی همانند تشبیه، سجع و...
- ۲) آوردن مترادف‌ها و توصیفات فراوان در میان متن
- ۳) حذف افعال به قرینه لفظی و استفاده از ترکیبات دشوار
- ۴) کاربرد لغات مهجور فارسی، ترکی و مغولی اصطلاحات علمی و فنی

۶- سبک شعری کدام بیت متفاوت است؟

- ۱) انگشت مکن رنجه به در کوفتن کس/ تا کس نکند رنجه به در کوفتن مشت
- ۲) مقامری صفتی کن طلب که نقش قمار/ دو یک شمارد اگر چه دو شش زند عذرا
- ۳) خروس کنگره عقل پر بکوفت چو دید/ که در شب امل من سپیده شد پیدا
- ۴) دامیست چین زلفش عقل اندرو معلق/ جزعیست چشم شوخش سحر اندرو مرکب

۷- همه گزینه‌ها از ویژگی‌های ادبی شعر قرن‌های پنجم و ششم است؛ به جز:

- ۱) رواج و اوج‌گیری بیشتر قالب‌های شعری به ویژه غزل و مثنوی
- ۲) رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی
- ۳) به کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار در شعر
- ۴) کاهش سادگی و روانی کلام و حرکت به سوی دشواری متن

۸- کدام یک از گزینه‌های زیر راجع به مفاهیم اصلی شعر دوره بیداری نادرست است؟

- ۱) مضامین کلی، ذهنی، مسائل اخلاقی، عارفانه سرایی و غزل‌گویی که با ساخت فرهنگ و جامعه گذشته ما هماهنگ بود، تا حد زیادی کارایی خود را از دست داد.
- ۲) نگرش شاعران نسبت به جهان بیرون تغییر یافت و از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد.
- ۳) شاعران در این دوره به انعکاس خواست‌ها و علایق توده مردم پرداختند و نیازها و کاستی‌های محرومان جامعه را موضوع سخن خویش قرار دارند.
- ۴) توجه زیاد شاعران به مسائل سیاسی و اجتماعی و اقتصادی مانع از توجه به دانش‌ها و علوم و فنون جدید گردید و آن‌چه بیشتر مورد توجه بود ضرورت‌های فرهنگی و اقتصادی بود.

۹- کدام مورد بیانگر ویژگی سبکی نثر زیر نیست؟

«سالی چند بماندند که ملک بنام کودکی بود و کس هیبت نداشت و هیچ سپاه گرد نیامد تا شاپور بزرگ شد. پس چون پنج سال برآمد عقل و تدبیر اندرو بدید و نخستین چیزی که از عقل و ادب شاپور بدیدند یک شب بر بام کوشک خفته بود به تیسفون...»

۱) کوتاهی جملات ۲) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا ۳) بهره‌گیری بیشتر از لغات عربی ۴) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی

۱۰- همه موارد از دیدگاه تاریخ ادبیات کاملاً درست‌اند؛ به جز:

- ۱) قرن چهارم با دانشمند بزرگی چون محمد بن زکریای رازی آغاز شد و با شاعر بی‌ظیری مانند فردوسی ادامه یافت.
- ۲) در زمان سلجوقیان، بخارا عمده‌ترین مرکز فرهنگی به شمار می‌آمد و بسیاری از دانشمندان آثار ارزنده‌ای به پارسی پدید آوردند.
- ۳) در اوایل قرن پنجم بسیاری از اصطلاحات علمی، ادبی، دینی و سیاسی جدید از راه ترجمه متن عربی وارد فارسی دری می‌شود.
- ۴) امرای سامانی با تشویق شاعران و نویسندگان می‌کوشند، ترکیب تازه‌ای از هویت فرهنگی، یعنی باز یافتن اندیشه ایرانی در چارچوب فرهنگ اسلامی را ترویج کنند.

۱۱- کدام عبارات از جنبه تاریخ ادبیات درست است؟

- الف) ایجاز و اختصار، کوتاهی جملات و بهره‌گیری کمتر از لغات عربی از ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی است.
- ب) قرن چهارم هجری دوران غلبه، رواج، حفظ و ارائه آداب و رسوم ملی در ادبیات بود.
- ج) رایج‌ترین انواع شعر در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم حماسی، مدحی و غنایی بود.
- د) نثر دوره سامانی گرچه ساده بود؛ اما اصطلاحات علمی و اشعار و امثال در آن بسیار رواج داشت.

۱) الف - ج ۲) الف - د ۳) ب - ج ۴) ب - د

۱۲- سبک شعری کدام بیت متفاوت با سایر ابیات است؟

- ۱) بسوزند چووب درختان بی‌بر
 - ۲) بدان کوش تا زود دانا شوی
 - ۳) به قد تو گویی سروی است در میان قبا
 - ۴) دوی عاشق دلخسته را معشوق می‌داند
- سزا خود همین است مر بی‌بری را
چو دانا شوی زود والا شوی
به روی گفتمی ماهی است بر نهاده کلاه
کسی تا درد نشناسد نمی‌داند دوی من

۱۳- کدام بیت فاقد ویژگی «زبانی» سبک خراسانی است؟

- ۱) چنین آن دو ماهر در آداب ضرب
 - ۲) خود و نامداران هزار و دویست
 - ۳) ز قتراک بگشود پیچان کمنند
 - ۴) کمان به زه را به بازو فکنند
- ز هم رد نمودند هفتاد حـرب
تو گفتمی کشان بر زمین جای نیست
بینداخت و آمد میانش به بند
به بند کمر بر بزد تیر چند

۱۴- ویژگی‌های کدام گزینه به ترتیب جز قلمروهای «زبانی - ادبی - فکری» سبک عراقی است؟

- ۱) فراوانی ترکیبات نو - فراوانی وعظ و اندرز در شعر - رواج هجو در شعر
- ۲) به کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار - رواج داستان‌سرایی و منظومه داستانی - رواج و اوج‌گیری بیشتر قالب‌های شعری
- ۳) کاهش سادگی و روانی کلام و حرکت به سوی دشواری متون - رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی - رواج حس دینی
- ۴) ورود اصطلاحات عرفانی - توجه بیشتر به آرایه‌های ادبی - وجود معشوق آسمانی

۱۵- قاعده قافیه در کدام بیت متفاوت است؟

- ۱) جواهر جست از آن دریای فرهنگ
 - ۲) خدا را بر آن بنده بخشایش است
 - ۳) باز از فریب وعده دلم را شکیب داد
 - ۴) امشب سر آن دارم کز خانه برون تازم
- به چنگ آورد و زد بر دامنش چنگ
که خلق از وجودش در آسایش است
صد بارش آزمودم و بازم فریب داد
این خانه هستی را از بیخ براندازم

۱۶- در کدام بیت قافیه نادرست نیست؟

- (۱) بنگر این کشتی خلقان غرق عشق
(۲) جمله عالم را نشان داده به صبر
(۳) سحر به بوی گلستان دمی شدم در باغ
(۴) این جهان دام است و دانه‌اش آرزو

۱۷- کدام بیت «ذوقافیتین» است؟

- (۱) نخستین بار گفتش کز کجایی
(۲) آن دلبری که خوبی بسیار یار اوست
(۳) دو صد دانا در این محفل سخن گفت
(۴) چه شود کز سر رحمت به سرم بازایی

۱۸- کدام یک از واژه‌های زیر با حذف همزه تقطیع نشده است؟

- (۱) برانداختن (U--U) (۲) دل‌آویز (U--U) (۳) جگرآور (U---) (۴) سرافکنده (U--U)

۱۹- در کدام یک از ابیات زیر اختیار زبانی «حذف همزه» بیش از یک بار دیده می‌شود؟

- (۱) گر نمی‌دانی چرا بی‌دین و دل‌گردیده‌ام
(۲) صبح سر می‌کشد از پشت درختان خورشید
(۳) چو گل هر دم به بویت جامه بر تن
(۴) بر بوی آن‌که در باغ یابد جلا ز رویت

۲۰- در بیت زیر با در نظر گرفتن اختیارات شاعری چند هجای کوتاه دیده می‌شود؟

- «به نام خداوند جان و خرد
(۱) هشت (۲) ده (۳) شش (۴) دوازده
کزین برتر اندیشه برنگذرد»

۲۱- کدام یک از کلمات تک هجایی زیر ممکن است در صورت اضافه شدن به کلمه دیگری کوتاه شود؟

- (۱) بو (۲) جو (۳) سو (۴) رو

۲۲- در کدام یک از ابیات زیر هر دو نوع اختیار زبانی تغییر کمیت مصوت «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» و «بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه» دیده می‌شود؟

- (۱) خلد گر به پا خاری آسان برآید
(۲) سوی چاره گشتم ز بیچارگی
(۳) آمد سوی کعبه سینه پر جوش
(۴) درخت تو گر بار دانش بگردد

۲۳- با توجه به بیت زیر کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست است؟

- «شد از موج سرشکم کشتی آرام طوفانی
نمایی تا به کی ای ناخدا از دور ساحل را؟»

- (۱) هجای دوم - مصراع اول - اختیار زبانی - حذف همزه
(۲) هجای پنجم - مصراع دوم - اختیار زبانی - تغییر کمیت مصوت - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه
(۳) هجای چهارم - مصراع اول - اختیار زبانی - تغییر کمیت مصوت - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه
(۴) هجای نهم - مصراع اول - اختیار زبانی - تغییر کمیت مصوت - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

۲۴- در همه ابیات اختیار زبانی تغییر کمیت مصوت، بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه وجود دارد به جز

- ۱) باده عقل سوز را داروی بیهوشی مزن
- ۲) گر نبردی ز سر گیسوی مشکین تو بوی
- ۳) سعدی از آنجا که فهم اوست سخن گفت
- ۴) مگذر از کشتی به کشتی بگذر از دریای غم

۲۵- در کدام بیت کلمه «ساقی» دارای اختیار زبانی تغییر کمیت مصوت است؟

- ۱) بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت
- ۲) خوبان پارسی گو بخشندگان عمراند
- ۳) دلم ز نرگس ساقی امان نخواست به جان
- ۴) به درد و صاف تو را حکم نیست خوش درکش

۲۶- کدام گزینه فاقد آرایه «تلمیح» و دارای آرایه «مراعات نظیر و تضمین» است؟

- ۱) نغمه حافظ شنو ز خامه صائب
- ۲) چه شیرین گفت خسرو این عبارت
- ۳) صائب این آن غزل حافظ شیراز که گفت
- ۴) ز بوی پیرهن زنده می شود دل مرده

۲۷- در کدام بیت آرایه تضمین دیده نمی شود؟

- ۱) به شهر عشق منم شهریار و چون حافظ
- ۲) دو چند حاصل عمر است نام نیک و ثواب
- ۳) شاید ار وقت سخن باشم تو را از اهل بیت
- ۴) شب تار است و ره وادی ایمن در پیش

۲۸- در کدام ابیات هر دو آرایه «مراعات نظیر و تلمیح» دیده نمی شود؟

- الف) سحر سخنم در همه افق بردند
- ب) برخیز تا به عهد امانت وفا کنیم
- ج) ذکر سودای زلیخا پیش یوسف کرده اند
- د) هر کس که دعوی می کند کاو با تو انسی می کند

- ۱) الف و ب ۲) الف و ج ۳) ب و د ۴) ب و ج

۲۹- تلمیح به کار رفته در کدام بیت اساطیری نیست؟

- ۱) سوختم در چاه صبر از بهر آن شمع چگل
- ۲) چو شد روز آمد شب تیره رنگ
- ۳) دانی که چه گفت زال با رستم گرد
- ۴) ای برادر غم عشق آتش نمرود انگار

۳۰- مفهوم عبارات زیر از کدام بیت، دریافت نمی شود؟

«بوذر جمهر گفت: همه چیز را همگان دانند و همگان هنوز از مادر زاده نشده اند.»

- ۱) روشنی عقل به جان داده ای
- ۲) اهل خرد گرچه در این ره بسند
- ۳) سفره حکمت نه به یک جا نهند
- ۴) عقل در این ره همه دانسی ندید

چاشنی دل به زبانه داد ای

در همه چیزی نه به تنها رسند

تحفه دانش نه به یک تن دهند

او همه دان است که عقل آفرید